

PLÁNOVÁNÍ PRO ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI A UDRŽITELNÝ ROZVOJ V ČR

(krizové a havarijní plánování, plánování ochrany KI)

Josef Procházka

CÍLE

1. Vymezit komplexní problematiku **plánování** pro zajištění bezpečnosti a udržitelný rozvoj (nevojenské plánování)
2. Objasnit jednotlivé oblasti plánování (územní, krizové, povodňové a havarijní).
3. Ukázat příklady plánů krizového řízení.

UČEBNÍ OTÁZKY

- 1. Jaké plány jsou vypracovávány pro zajištění bezpečnosti ČR proti nevojenským hrozbám?*
- 2. Jaký je rozdíl mezi krizovým a havarijním plánováním?*
- 3. Kdo nese odpovědnost za zpracování těchto plánů?*
- 4. Podle jakých zásad jsou tyto plány tvořeny?*
- 5. Podle jakých zásad je určována kritická infrastruktura a jak je řešena její ochrana?*

OSNOVA

ÚVOD

1. KRIZOVÉ PLÁNOVÁNÍ
2. KRIZOVÉ PLÁNY
3. HAVARIJNÍ PLÁNY
4. OCHRANA KRITICKÉ INFRASTRUKTURY

ZÁVĚR

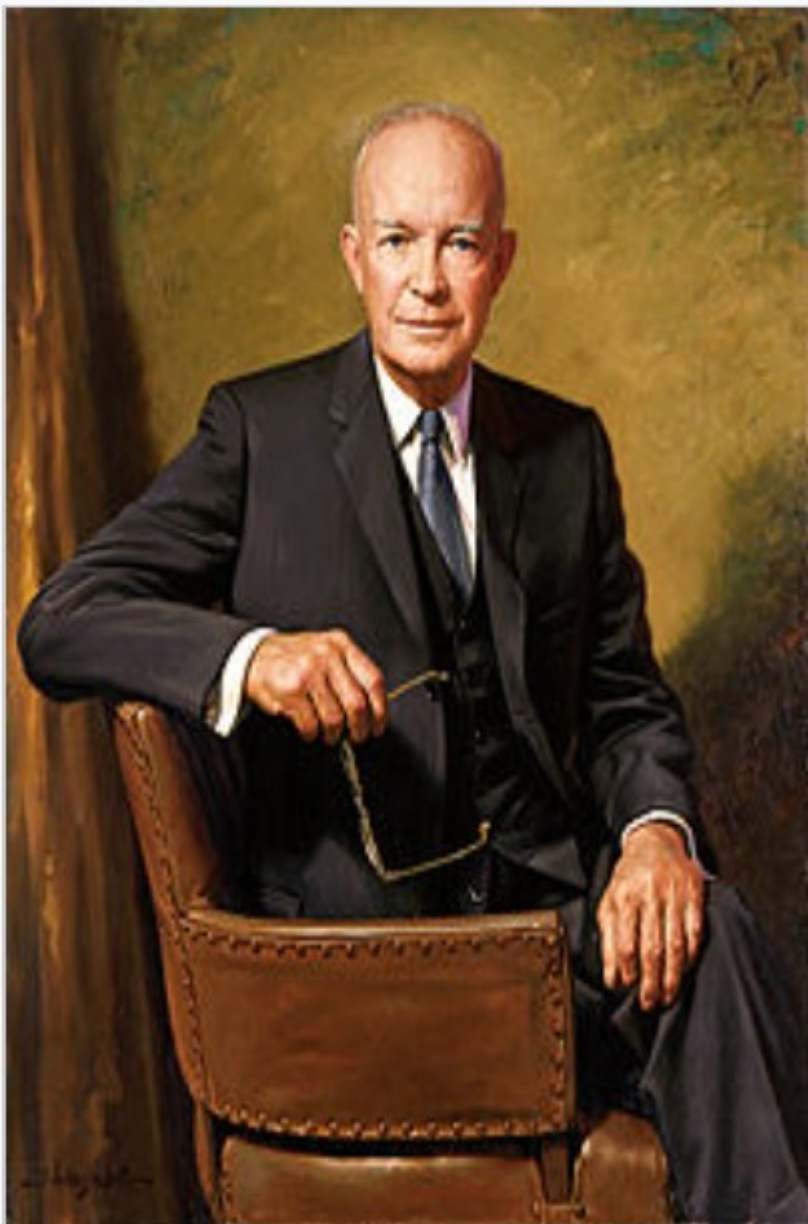
LITERATURA

- Modul E: Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek s. 24-42
- Platná právní úprava krizového řízení
 - Zákon 239/2000, o IZS
 - Zákon 240/2000, o krizovém řízení
- Nařízení vlády a vyhlášky
 - Nařízení vlády č. 462/2000 Sb. – krizové plány.
Dostupné: [462/2000 Sb. Nařízení vlády k provedení krizového zákona \(zakonyprolidi.cz\)](http://zakonyprolidi.cz)
 - Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001, havarijní plány
Dostupné z: [328/2001 Sb. Vyhláška o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému \(zakonyprolidi.cz\)](http://zakonyprolidi.cz)
 - Vyhláška č. 103/2006 Sb. o stanovení zásad pro vymezení zóny havarijního plánování a o rozsahu a způsobu vypracování vnějšího havarijního plánu
- Příklady krizových a havarijních plánů

ÚVOD

„Plánování je důležité, ale plány jsou bezcenné.“

„Planning is everything, plan is worthless.“

Dwight David Eisenhower

ÚVOD

„Žádný plán nepřežije první výstřel.“

„Kein Operationsplan reicht mit einiger Sicherheit über das erste Zusammentreffen mit der feindlichen Hauptmacht hinaus.“

Helmuth von Moltke

PROČ PLÁNOVAT?

Zajistit schopnosti pro zajištění bezpečnosti občanů.

Účinně řešit KS nevojenského charakteru s využitím všech nástrojů moci státu.

Realizace opatření k rozvoji nezbytných sil a prostředků a prevenci vzniku KS.

Předvídání okolností použití sil a prostředků se snahou přípravy na budoucí situace, nikoli ty minulé! Adaptace!! Zkušenosti!!

PLÁNOVÁNÍ

Plánování = **základní funkce řízení.**

Plánování kombinuje **intuici a racionalitu rozhodování**

Manažerská aktivita zaměřená na **budoucí vývoj** organizace určující, čeho (cíle) a jak se má dosáhnout (akce).

Výstupem jsou **plány.**

Plány přispívají k dosažení záměrů a cílů organizace.

Plánování = **rozhodovací proces** o cílech, způsobech a prostředcích k jejich dosažení. ENDS, MEANS, WAYS

Plánování = dosažení **cílů** ve stanoveném **čase** a v rámci dostupných **zdrojů.**

Plánování zahrnuje krátkodobý, střednědobý a dlouhodobý horizont.

OSNOVA

REFLEXE PŘEDCHÁZEJÍCÍ PŘEDNÁŠKY

ÚVOD

- 1. KRIZOVÉ PLÁNOVÁNÍ**
2. KRIZOVÉ PLÁNY
3. HAVARIJNÍ PLÁNY
4. OCHRANA KRITICKÉ INFRASTRUKTURY

ZÁVĚR

KRIZOVÉ PLÁNOVÁNÍ

NEVOJENSKÉ KRIZOVÉ SITUACE

TYPOVÝ PLÁN

KRIZOVÝ PLÁN

- Operační
- Havarijní
- Povodňový
- Připravenosti KI

VOJENSKÉ KRIZOVÉ SITUACE

OBRANNÉ PLÁNOVÁNÍ

OPERAČNÍ PLÁNOVÁNÍ

- Stále operační plány
- Předběžné plány
- Ústřední plán obrany
- Plány výstavby systému obrany státu a rozvoje OS

ZÁSADY KRIZOVÉHO PLÁNOVÁNÍ

- **Odstupňované užití možných opatření a postupů řešení.**
- Zvážení rozsahu ohrožení (míry poškození) společenských hodnot a funkčnosti státu (zejména jeho odpovědných orgánů a výkonných složek).
- Zohlednění míry schopnosti jednotlivých nástrojů moci státu vyrovnat se se vzniklou krizovou situací.
- Plánování pro zajištění vnitřní bezpečnosti je **řízeno a koordinováno centrálně** (systém krizového plánování).

KRIZOVÉ A HAVARIJNÍ PLÁNOVÁNÍ

- Činnosti uvedené v plánech na sebe navazují a vzájemně se ovlivňují.
- Garantem je v obou případech MV (HZS) a orgány státní správy (kraje).
- Metodika povolání a nasazení sil a prostředků je obdobná.
- Metodika přípravy plánů je rovněž obdobná,
- Oba druhy plánování vychází ze zákona:
 - Krizové plánování (krizové stavy), zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení
 - Havarijní (mimořádné události), zákon č. 239/2000, o IZS.

KRIZOVÉ PLÁNOVÁNÍ

- **Proces** zpracování a ověřování krizových plánů a dokumentů s nimi souvisejících.
- Ucelený soubor postupů, metod a opatření.
- **Účel:** předcházení, příprava a odezva na činnosti v KS.
- AJ – contingency planning / crisis planning,

CÍLE KRIZOVÉHO PLÁNOVÁNÍ

- Předcházet KS – preventivní opatření.
- Připravit se na vznik KS a eliminovat (omezit) její dopady.
- Zajistit připravenost daného území, KI a dalších subjektů.
- Zajistit efektivní organizaci při řešení KS.
- Nastavit procesy předávání a poskytování informací.
- Vytvořit podmínky pro realizaci krizových opatření.
- Zajistit pomoc vyžádanou jinými organizacemi.
- Vytvářet a připravit síly, prostředky a zdroje pro řešení krizových situací.
- Vytvořit organizační, řídicí a rozhodovací nástroje pro plnění úkolů orgánů krizového řízení.

OTÁZKY KRIZOVÉHO PLÁNOVÁNÍ

- Jaké subjekty budou zahrnuty v řešení konkrétní KS?
- Jaké úkoly budou plněny a v jaké posloupnosti?
- Kdo bude koordinovat plnění úkolů a realizaci činností?
- Komu je delegována pravomoc a odpovědnost?
- Jaké zdroje budou zapotřebí, kde a jak budou získány?
- Jaký bude systém řízení, způsob předávání informací?
- Jakým způsobem se bude s informacemi pracovat a jak budou poskytovány veřejnosti?
- Kdo se zúčastní činností v orgánech krizových štábů?
- Kdo bude odpovědný za spolupráci s médii?

AKTÉŘI KRIZOVÉHO PLÁNOVÁNÍ

Zpracovatelé krizové dokumentace instituce, jimž zákon ukládá povinnost zpracovat krizový plán s ohledem na charakteristiku území:

- správní úřady
- jiné státní orgány např. ČNB, NKÚ, Kancelář PR, ...
- orgány samosprávy

Subjekty krizového plánování podílející se na plánování krizových opatření v rámci krizového plánování:

- orgány a organizační složky státu
- jejich organizační celky
- právnické osoby a podnikající fyzické osoby

OSNOVA

REFLEXE PŘEDCHÁZEJÍCÍ PŘEDNÁŠKY

ÚVOD

1. KRIZOVÉ PLÁNOVÁNÍ

2. KRIZOVÉ PLÁNY

3. HAVARIJNÍ PLÁNY

4. OCHRANA KRITICKÉ INFRASTRUKTURY

ZÁVĚR

TYPOVÝ PLÁN (TP)

- Zpracovatel: ministerstva, jiné ústřední správní úřady
- Účel: stanovit postupy, zásady a opatření pro řešení konkrétního KS např. Pandemie
- Zpracovávají se na základě analýzy hrozeb pro nebezpečí s nepřijatelným rizikem (předpoklad vyhlášení krizového stavu). V současnosti 22 plánů!
- Následně rozpracovány zpracovateli krizových plánů v krizové dokumentaci (operační plány).
- Součástí TP jsou karty opatření: činnost ÚSÚ, územních samosprávných celků, složek IZS a dalších subjektů.

KRIZOVÝ PLÁN

- Obsahuje krizová opatření a postupy k řešení KS.
- Obsahuje použití sil a prostředků při řešení KS.
- Soubor dokumentů obsahujících popis a analýzu hrozeb.
- Zpracovávají je ministerstva, jiné správní úřady, ČNB a orgány územní samosprávy k zajištění připravenosti na řešení KS.
- Realizováno dle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení;
- Dle nařízení vlády č. 462/2000 Sb.

KRIZOVÁ OPATŘENÍ

- Opatření určená k řešení KS
- Činnosti ke zmírnění či odstranění následků způsobených KS
- K jejich realizaci jsou omezovány některá práva a svobody a ukládány konkrétní povinnosti.
- Krizová opatření s ohledem na ochranu obyvatelstva plánována jako preventivní opatření tzn., jsou zaměřena na ochranu základních chráněných hodnot tj. životů a zdraví obyvatel, jejich majetku a životního prostředí.

OBSAH KRIZOVÉHO PLÁNU

Základní část

- Vymezení působnosti, odpovědnosti a úkolů **zpracovatele** s ohledem na charakteristiku území a organizaci krizového řízení
- Výčet a hodnocení možných rizik, jejich dopad na území
- Činnost orgánů a organizačních složek státu, jejich organizačních celků.
- Činnost právnických nebo podnikajících fyzických osob podílejících se na zajištění krizových opatření v rámci krizového plánu „subjekty krizového plánování“,
- Další podklady a zásady potřebné pro používání přílohové části.

OBSAH KRIZOVÉHO PLÁNU

Přílohová část

- Přehled sil a prostředků (časy, počty, spojení);
- Katalog krizových opatření: zásady a postupy jejich realizace, činnosti ke zmírnění nebo odstranění následků KS
- Typové plány rozpracované do operačních plánů.
- Další operační plány pro konkrétní druh KS na daném území
 - např. plán ochrany území pod vybranými vodními díly před zvláštní povodní;
- Havarijní plány pro řešení mimořádných událostí.
- Vnější havarijní plány pro území zóny havarijního plánování.
- Povodňové plány (vlastníků objektů a pozemků, územních celků)

KRIZOVÝ PLÁN KRAJE

- KP kraje obsahuje seznam dalších plánovacích dokumentů, které je možné využít při řešení KS.
- Jedná se o:
 - havarijní plán kraje,
 - vnější havarijní plán,
 - povodňové plány,
 - další plánovací dokumenty.
- V seznamu se uvede zpracovatel a místo uložení.

OPERAČNÍ PLÁN KRAJE

- **Přílohová část krizového plánu** nezbytná k řešení KS
- Pro konkrétní druh KS na daném území.
- Stanovuje postupy, zásady, opatření, síly a prostředky pro řešení KS.
- Obsahuje plány nasazení a zabezpečení.
- Rozpracovává typový plán pro daný správní úřad, území, složky nebo objekt.
- Realizováno dle nařízení vlády č. 462/2000 Sb. k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení

PLÁN AKCESCHOPNOSTI KRAJE

- **Přílohová část krizového plánu** nezbytná k řešení KS.
- Stanovuje postupy a termíny **zabezpečení připravenosti** k plnění úkolů při KS.
- Obsahuje opatření k zajištění vlastní ochrany před následky KS.
- Nařízení vlády č. 462/2000 Sb.

PLÁN KRIZOVÉ PŘIPRAVENOSTI

- Navazuje na opatření vyplývající z krizového plánu.
- Upravuje přípravu příslušné právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby k řešení KS:
 - navenek - oblast působení organizace navenek
 - dovnitř organizace - činnosti vedoucí k zajištění - **pohotovosti** (Plán akceschopnosti); **připravenosti** plnit krizová opatření; **ochrany** před účinky KS.
- Zpracovávají (na výzvu orgánu krizového řízení):
 - právnické osoby a podnikající fyzické osoby plnící opatření z krizového plánu kraje (zpravidla se jedná o **subjekty kritické infrastruktury**).
- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení

OSNOVA

REFLEXE PŘEDCHÁZEJÍCÍ PŘEDNÁŠKY

ÚVOD

1. KRIZOVÉ PLÁNOVÁNÍ
2. KRIZOVÉ PLÁNY
- 3. HAVARIJNÍ PLÁNY**
4. OCHRANA KRITICKÉ INFRASTRUKTURY

ZÁVĚR

HAVARIJNÍ PLÁNOVÁNÍ (HP)

- Součást krizového plánování.
- Opatření vytvářející havarijní připravenost regionu (oblasti, okresu, obce) nebo subjektu k řešení mimořádných událostí.
- Reakce na technické havárie a působení přírodních živlů s následným vznikem havárií.

Účel: určení rizik ohrožujících území kraje,

- získávání informací od aktérů týkajících se rizik,
- zajištění podkladů od jednotlivých složek IZS
- stanovení opatření k ochraně obyvatelstva
- teoretická příprava a poskytnutí metodiky k zajištění připravenosti daného území.

HAVARIJNÍ PLÁN KRAJE

- Opatření řešící mimořádné události (havárie, živelní pohromy) ohrožující životy, zdraví, majetek, životní prostředí.
- Opatření k provádění záchranných a likvidačních prací k odvrácení nebo omezení bezprostředního ohrožení vzniklých mimořádnou událostí a k odstranění následků.
- Řešení mimořádných událostí vyžadující vyhlášení **třetího nebo zvláštního stupně poplachu** (vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS, § 25)
- Plánování a řízení postupu IZS.
- Závazný pro všechny obce, správní úřady, fyzické i právnické osoby nacházející se na území kraje.

HAVARIJNÍ PLÁN KRAJE

Havarijní plán kraje – obsah:

- Informativní část
- Operativní část
- Plány konkrétních činností
- *Grafická část*

Havarijní plán kraje - Informativní část,

Charakteristika kraje: geografická, demografická, klimatická a hydrologická, popis infrastruktury.

HAVARIJNÍ PLÁN KRAJE

- Síly a prostředky pro záchranné a likvidační práce, které nejsou zahrnuty v poplachovém plánu kraje (plán se připojuje)
- Pomoc poskytovaná sousedním krajům
- Potenciální pomoc ze sousedních krajů
- Pomoc poskytnuta z ústřední úrovně

HAVARIJNÍ PLÁN KRAJE

Obsahuje plány konkrétních činností:

- Vyrozumění, monitorování, varování obyvatelstva
- traumatologický plán,
- ukrytí obyvatelstva, individuální ochrana obyvatelstva
- evakuace obyvatelstva, nouzové přežití obyvatelstva
- pohotovostní plán veterinárních opatření
- veřejný pořádek a bezpečnost
- ochrana kulturních památek
- hygienická a protiepidemická opatření
- komunikace s veřejností a hromadnými informačními prostředky
- odstranění odpadů

HAVARIJNÍ PLÁN KRAJE

Plán evakuace obyvatelstva

- zásady provádění evakuace
- rozsah evakuačních opatření
- zabezpečení evakuace
- orgány pro řízení evakuace a způsob jejich vyrozumění
- rozdělení odpovědnosti za provedení evakuace obyvatelstva.

HAVARIJNÍ PLÁN KRAJE

Plán nouzového přežití obyvatelstva

- nouzové ubytování
- nouzové zásobování potravinami
- nouzové zásobování pitnou vodou
- nouzové základní služby obyvatelstvu
- nouzové dodávky energií
- organizování humanitární pomoci
- rozdělení odpovědnosti za provedení opatření pro nouzové přežití obyvatelstva,

HAVARIJNÍ PLÁN KRAJE

Plán komunikace s veřejností a hromadnými informačními prostředky

- přehled spojení na hromadné informační prostředky
- texty, nahrávky televizních a rozhlasových tísňových informací
- frekvence vysílání rozhlasových stanic
- způsob ověření průniku tísňových informací
- náhradní způsoby pro informování veřejnosti
- formy, způsoby a postupy při poskytování informací obyvatelstvu o skutečném ohrožení a přijímaných opatřeních k ochraně obyvatelstva
- organizační a materiální zabezpečení tiskového střediska, odpovědnosti za komunikaci.

VNĚJŠÍ HAVARIJNÍ PLÁN „JE“

- vyrozumění; varování obyvatelstva; monitorování;
- záchranné a likvidační práce; dekontaminace;
- ukrytí obyvatelstva; evakuace osob;
- jodové profylaxe; individuální ochrana osob;
- regulace pohybu osob a vozidel; traumatologický plán;
- pohotovostní plán veterinárních opatření;
- regulace distribuce a požívání potravin, krmiv a vody;
- opatření při úmrtí osob v zamořené oblasti;
- zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti;
- komunikace s veřejností a hromadnými informačními prostředky

PODKLADY PRO PLÁNOVÁNÍ

Hasičský záchranný sbor kraje je oprávněn za účelem přípravy na krizové situace vyžadovat, shromažďovat a evidovat údaje o:

- a) kapacitách zdravotnických, ubytovacích a stravovacích zařízení,
- b) předmětu a rozsahu činnosti právnických osob podnikajících fyzických osob (výroba a služby, výrobní programy a kapacity, rozsah zásob surovin, polotovarů a hotových výrobků, počty zaměstnanců a jejich kvalifikaci,
- c) počtech zaměstnanců ve výrobních provozech a počtech osob bydlících v místech předpokládané evakuace,
- d) množství, složení a umístění vyráběných, používaných nebo skladovaných nebezpečných látek,
- e) množství zadržené vody ve vodních nádržích.

PODKLADY PRO PLÁNOVÁNÍ

- f) počty a typy dopravních, mechanizačních a výrobních prostředků a druzích vyrobené nebo zachycené přírodní energie.
- g) uspořádání vnitřních prostorů výrobních objektů, popřípadě objektů důležitých pro řešení KS, vodovodech, kanalizacích, produktovodech a energetických sítích,
- h) stavbách určených k ochraně obyvatelstva při KS, k zabezpečení záchranných prací, ke skladování materiálu civilní ochrany a k ochraně a ukrytí obsluh důležitých provozů,
- i) výměrách pěstovaných zemědělských plodin a druhu a počtu zemědělských zvířat chovaných právníky nebo fyzickými osobami.

OSNOVA

REFLEXE PŘEDCHÁZEJÍCÍ PŘEDNÁŠKY

ÚVOD

1. KRIZOVÉ PLÁNOVÁNÍ
2. KRIZOVÉ PLÁNY
3. HAVARIJNÍ PLÁNY

4. OCHRANA KRITICKÉ INFRASTRUKTURY

ZÁVĚR

URČOVÁNÍ PRVKŮ KI

- KI: narušení funkce závažný dopad na bezpečnost státu, zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva, zdraví osob nebo ekonomiku státu (nebo EU).
- Prvek KI: stavba, zařízení, prostředek nebo veřejná infrastruktura, určené podle průřezových a odvětvových kritérií; V ČR 2 500 prvků (1 086 KIS).
- Subjekt KI: provozovatel prvku KI (v současnosti 153) např. ČEZ 400 prvků.

PRŮŘEZOVÁ KRITÉRIA

- Hlediska posuzování závažnosti vlivu narušení funkce prvku KI s mezními hodnotami.
- Hodnoty:
 - rozsah ztrát na životech,
 - dopad na zdraví osob,
 - mimořádně vážný ekonomický dopad
 - dopad na veřejnost v důsledku rozsáhlého omezení poskytování nezbytných služeb
 - jiný závažný zásah do každodenního života.

PRŮŘEZOVÁ KRITÉRIA (HODNOTY)

- Počet obětí s mezní hodnotou více než 250 mrtvých nebo více než 2500 osob s následnou hospitalizací po dobu delší než 24 hodin,
- Ekonomický dopad s mezní hodnotou hospodářské ztráty státu vyšší než 0,5 % HDP,
- Dopad na veřejnost s mezní hodnotou rozsáhlého omezení poskytování nezbytných služeb nebo jiného závažného zásahu do každodenního života postihujícího více než 125 000 osob.

ODVĚTVOVÁ KRITÉRIA

- Technické nebo provozní hodnoty k určování prvku KI v odvětvích:
 - energetika,
 - vodní hospodářství,
 - potravinářství a zemědělství,
 - zdravotnictví, doprava,
 - komunikační a informační systémy,
 - finanční trh a měna,
 - nouzové služby a veřejná správa.

Nařízení vlády č.
432/2010 Sb., o
kritériích pro určení
prvku kritické
infrastruktury.

PLÁN KRIZOVÉ PŘIPRAVENOSTI SUBJEKTU KRITICKÉ INFRASTRUKTURY

- Gesce: Subjekt KI rozpracovává TP
- Účel: Identifikovat možná ohrožení funkce prvku kritické infrastruktury a stanovit opatření na jeho ochranu.
- Subjekt KI musí zabezpečit ochranu prvku vlastními prostředky (ostraha, kamerové systémy, elektronické zabezpečení, režimová opatření).
- Spolupráce s dalšími nástroji moci státu, které si opatření rozpracovávají ve vlastní operativní dokumentaci a přiřazují síly a prostředky dle charakteru úkolů.

SUBJEKT KI VYRÁBĚJÍCÍ NEBO SKLADUJÍCÍ NEBEZPEČNÉ LÁTKY

- Zákon č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií vymezuje podle množství vybraných nebezpečných látek skupiny subjektů KI.
- Skupina A nebo B vypracovává další 35 bezpečnostních dokumentaci:
 - bezpečnostní program nebo bezpečnostní zpráva,
 - plán fyzické ochrany,
 - vnitřní havarijní plán event. vnější havarijní plán.

ZÁVĚR

- Plánování: základní funkce řízení, proces ujasňování představ o budoucnosti, zpravidla významnější než vlastní výsledek.
- Plánování pro zajištění bezpečnosti a obrany: prevence, připravenost, odezva, obnova (eliminovat, zmírnit dopady)
- Krizové a havarijní plánování: nevojenská ohrožení
- Krizové plány: pro krizové stavy (krizový zákon)
- Krizová opatření
- Havarijní plány: pro mimořádné události (IZS)
- Kritická infrastruktura (kritéria výběru a plán krizové připravenosti)

ÚKOLY DO PŘÍŠTĚ

Do odevzdavárny IS MU vložit nejpozději 5.4. rozpracovaný záměr seminární práce (případové studie analyzující vybranou krizovou situaci): vymezit popis situace a naznačit způsob jejího řešení z pohledu Coppolova modelu.

Na následující přednášce 6.4. poskytnu zpětnou vazbu na vybrané seminární práce.

Smyslem je nasměřovat zpracování seminární práce správným směrem.